

Názory studentů sociální pedagogiky na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole

Kateřina Novosádová

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina Novosádová**
Osobní číslo: **H19436**
Studijní program: **B0111A190011 Sociální pedagogika**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Názory studentů sociální pedagogiky na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti pandemie COVID-19, pracovní povinnosti a distančního studia.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

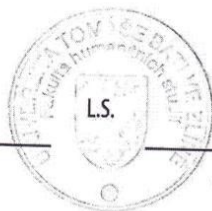
Seznam doporučené literatury:

- CHRÁSKA, Miroslav, 2016. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 254 s. Pedagogika. ISBN 9788024753263.
- KEISLER, Ivo, Andrej LOBOTKA a Lenka KOTULKOVÁ, 2020. Covid-19: přijatá opatření a náhrada újm. Praha: Wolters Kluwer. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-818-8.
- KRAUS, Blahoslav, 2014. Základy sociální pedagogiky. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 9788026206439.
- VANÍČEK, Jiří, 2017. Krizový zákon: komentář. Praha: Wolters Kluwer. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-787-5.
- ZLÁMALOVÁ, Helena, 2008. Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 9788086723563.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **19. ledna 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Mgr. Libor Márek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 19. ledna 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo - bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně ...21.4.2022

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před

konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, oписy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije -li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není -li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá pracovní povinností studentů při studiu na vysoké škole, která nastala v průběhu pandemie COVID-19. Vláda nařídila studentům určitých oborů vykonávat pracovní povinnost, a tak řada studentů během svého studia musela vykonávat i pracovní povinnost. Teoretická část bakalářské práce je rozdělena do dvou kapitol. První kapitola se zabývá situací kolem pandemie COVID-19. Druhá kapitola se zabývá pracovní povinností a věnuje se také distančnímu vzdělávání. Praktická část kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníkového šetření analyzuje názory a postoje studentů sociální pedagogiky na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole.

Klíčová slova: pracovní povinnost; problémy pracovní povinnosti; pandemie COVID-19; nouzový stav; distanční vzdělávání

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the university students' work obligations, which occurred during the COVID-19 pandemic. The Government imposed work obligations on students in certain fields of study, so many students had to engage in both these work duties and their own studies. The theoretical part of the bachelor thesis is divided into two chapters. The first chapter deals with the situation around the COVID-19 pandemic. The second chapter is aimed at work obligations and distance learning. The practical part of the quantitative research via a questionnaire survey analyzes the views and attitudes of social pedagogy students on work obligations during the COVID-19 pandemic while studying at university.

Keywords: work obligation; problems work obligation; pandemic COVID-19; state of emergency; distance learning

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Heleně Skarupské, Ph.D. za vedení a za poskytování užitečných rad k bakalářské práci. Děkuji také Mgr. Karle Hrbáčkové, Ph.D. za rady k praktické části bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 PANDEMIE COVID-19	11
2 PRACOVNÍ POVINNOST	16
II PRAKTICKÁ ČÁST	23
3 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	24
3.1 CÍLE VÝZKUMU	24
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	25
3.3 POJETÍ VÝZKUMU	25
3.4 VÝZKUMNÝ NÁSTROJ	25
3.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	26
3.6 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT	28
4 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	29
5 INTERPRETACE DAT	40
ZÁVĚR	42
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	44
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	50
SEZNAM GRAFŮ	51
SEZNAM OBRÁZKŮ	52
SEZNAM TABULEK	53
SEZNAM PŘÍLOH	54

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá problematikou pracovní povinností studentů, která nastala během pandemie COVID-19. Dané téma je aktuální a zajímavé, ale výzkumy na téma pracovní povinnost studentů se skoro neobjevují, což je škoda, protože je důležité se podívat na tuhle situaci i pohledem studentů vykonávající pracovní povinnost a zjistit jejich názory k této problematice. V průběhu pandemie COVID-19 byla řada studentů v rámci nouzového stavu povolána na pracovní povinnost. Mezi studenty, kterým byla nařízená pracovní povinnost, patřili i studenti oboru sociální pedagogika. Přestože tento obor spadá pod pomáhající profese, u kterých je typické pomáhat lidem, tak nemuselo být pro studenty snadné se zapojit do pracovní povinnosti, už jen například kvůli studijním povinnostem nebo ze strachu o sebe či své blízké. Pokud by studenti pracovní povinnost odmítli, hrozila jim sankce, což znamená, že většina studentů neměla na výběr. Naším cílem tedy je se podívat na problematiku pracovní povinnosti a prostřednictvím našeho výzkumu analyzovat názory a postoje studentů sociální pedagogiky na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole.

Bakalářská práce se dělí na teoretickou a praktickou část. Teoretická část této práce má dvě kapitoly. První kapitola se věnuje situaci během pandemie COVID-19, rozebírá pojmy jako onemocnění COVID-19, nouzový stav a situaci v sociálních službách během pandemie. Následující druhá kapitola se zaměřuje na samotný pojem pracovní povinnost, na pracovní povinnost studentů během pandemie COVID-19 a souvislosti s tím spojené podle zákona. Dále jsou zde uvedeny problémy související s pracovní povinností studentů. Kapitola se zabývá také distančním vzděláváním a jejím dopadům na studenty vysokých škol, jelikož problémy pracovní povinnosti jsou spojené i se vzděláváním studentů, přičemž v průběhu pandemie a nařízené pracovní povinnosti probíhalo vzdělávání distanční formou, které nese už samo o sobě dost nevýhod.

V empirické části práce bylo použité kvantitativní výzkumné šetření, ve kterém zjišťujeme prostřednictvím dotazníku názory a postoje studentů sociální pedagogiky na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole. Dílčími cíli bylo analyzovat pozitiva a negativa pracovní povinnosti během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole pohledem studentů sociální pedagogiky. Zaměřili jsme se také na rozdíly v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na studijní program a ročník.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PANDEMIE COVID-19

V této kapitole bakalářské práce se budeme zabývat pandemií COVID-19. Zaměříme se na onemocnění COVID-19, jeho vznik, příznaky, léčbu a prevenci. Dále budeme věnovat pozornost situaci během pandemie COVID-19 ve světě i v České republice. Dotkneme se také situace v sociálních službách během pandemie a sociální pedagogiky. Záměrem této kapitoly je pochopit okolnosti spojené s pandemií COVID-19, které nastaly s výskytem nového onemocnění.

Od roku 2020 do současnosti se rozšiřuje po celém světě nákaza způsobená novým typem koronaviru. Onemocnění se nazývá COVID-19, vyskytuje se ve všech zemích a objevilo se na konci roku 2019 ve Wu-chanu v Číně. Dále se rozšířilo do Asie, Austrálie, Evropy, Afriky i Ameriky. (Státní zdravotní ústav, 2021) World health organization (2020) dne 30. ledna 2020 oznámila globální stav zdravotní nouze a následně se rozhodla tuhle situaci s koronavirem nazvat za pandemií dne 11. března 2020. Globální stav nouze označuje situaci, která je kritická či nepředvídaná a je nebezpečná pro veřejné zdraví zasaženého státu, ale i okolních států a může požadovat mezinárodní jednání (World Health Organization, 2019). Pandemie se vymezuje jako nárůst případů infekčního onemocnění, které se vyskytuje rozsáhle v kontinentech a rozšiřuje se početně v populaci (Koley, Dhole, 2020).

Nemoc nazývána COVID-19 je zapříčiněna virem, který nese název SARS-CoV-2. Virus patří do řádu *Nidovirales*, čeledi *Coronaviridae*, rodu *Betacoronarivu*, podrodu *Sarbecovirus*. Virus může přivodit například onemocnění respiračního a trávicího traktu, jater nebo nervového systému. V průběhu pandemie COVID-19 se začaly vyvíjet nové mutace koronaviru, které se mohou projevovat trochu odlišněji než původní varianta. Koronavir může přenášet nákazu na člověka pomocí přímého kontaktu s nakaženou osobou, a to vdechováním infekčních kapének, které obsahují virus. Přenos nepřímým kontaktem je možný přes kontaminovaný povrch. Mezi nejčastější symptomy Covid-19 patří například horečka, kašel, dušnost, bolest svalů, únava, ztráta čichu a chuti. Může také nastat asymptomatický průběh, kdy nakažená osoba nemá příznaky onemocnění a prokázat se to dá jedině PCR vyšetřením, antigenním testem či vyšetřením protilátek. Inkubační doba je odhadována na 5 až 6 dnů, ale může činit až dva týdny. Léčba na onemocnění covid-19 je podpůrná, tedy zmírňuje příznaky choroby a u každého jedince je individuální. Příznaky nemoci jdou léčit běžně dostupnými léky. K prevenci onemocnění řadíme především očkování, které má za cíl omezit infekční nemoci. Vakcíny proti COVID-19 omezují vzniku onemocnění tak, že způsobují imunitní reakci proti viru SARS-CoV-2. K datu 17. 12. 2021

existují čtyři očkovací látky proti covid-19 registrované v ČR. Před využitím je schválila evropská agentura EMA (European Medicines Agency) a jsou to vakcíny: *Comirnaty (Pfizer/BioNTech)*, *Spikevax (Moderna)*, *Vaxzevria (AstraZeneca)*, *Janssen (Johnson & Johnson)*. Pro prevenci nález přenášených kapénkami nebo kontaktem je také účinné, pokud se budou dodržovat určitá pravidla, jako je například nošení respirátorů, dodržování rozestupů mezi lidmi, důkladné a pravidelné mytí rukou. (Státní zdravotní ústav, 2021; Keisler, 2020)

1. března 2020 se v České republice objevili první infikovaní jedinci (Národní zdravotnický informační portál, 2021). Koronavir se postupně rozšiřoval a nemocnice se začaly přepřňovat kvůli velkému množství nakažených osob (Keisler, 2020). COVID-19 se dotkl nejen zdravotnictví, ale i hospodářského či společenského života, a to hlavně kvůli vládním opatřením (Klaus, 2020). Počty nakažených začaly růst po celém území a vláda začala zavádět opatření umožňující například uzavírat školy, kulturní, sportovní či náboženské akce, rozhodlo se o vyhlášení nouzového stavu, zavřely se hranice a lidé jen stěží vycestovali ven či do země, zavřely se restaurace, obchody, omezil se volný pohyb (Gibiš, 2020). Lidé začali pomáhat lidem v prvních liniích, darovali jim například ochranné prostředky vyrobené doma, nicméně se našli i takoví, kteří si našli čas na udávání ostatních za nedodržování pravidel (Honzák, 2020).

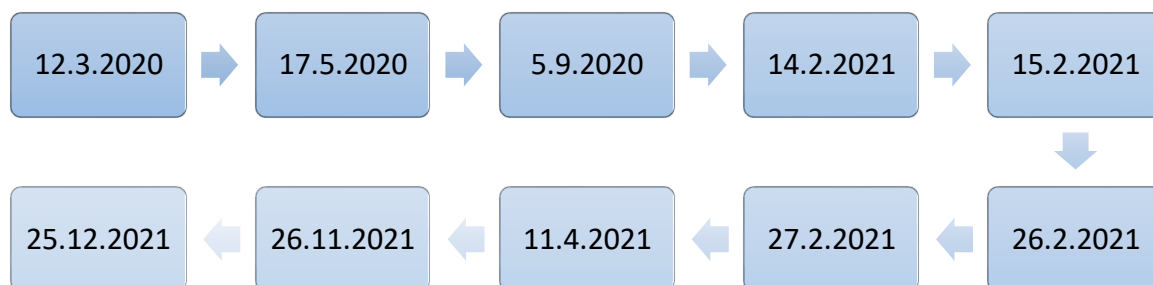
Od 1. března 2020 je k datu 20. 4. 2022 v České republice 3 886 876 potvrzených případů, zemřelých osob 40 022, uzdravených osob 3 823 868 a dohromady podaných očkovacích dávek 17 543 981 (Komenda, 2020). Po celém světě je k datu 20. 4. 2022 potvrzeno 504 079 039 osob infikovaných onemocněním COVID-19, potvrzených úmrtí je 6 204 155 a dohromady osob alespoň s jednou očkovací dávkou 5 100 316 294 (World Health Organization, 2022). Informace o onemocnění COVID-19 se neustále aktualizují.

Podle článků 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998, o bezpečnosti České republiky, v případě existence nebezpečí ohrožující životy nebo zdraví může vláda ČR nařídít nouzový stav, který nesmí přesáhnout 30 dnů. O prodloužení rozhoduje Poslanecká sněmovna. (Zákon č. 110/1998 Sb.) Pokud vznikne mimořádná situace, poškození kritické infrastruktury či odlišné ohrožení, během kterých je oznámen stav nebezpečí, nouzový stav či stav ohrožení státu, označuje se to jako krizová situace. V průběhu nouzového stavu může vláda vydávat krizové opatření, které se využívají k odstranění či omezení krizové situace a k jejím důsledkům. Opatření se mohou dotknout některých práv a povinností jednotlivců. (Zákon č.

240/2000 Sb.) Opatření, které mohou být nařízené jako například omezení svobody pohybu či shromažďování musí všichni jedinci dodržovat (Vaníček, 2017).

K datu 16. 12. 2021 proběhlo od března roku 2020 pětkrát vyhlášení nouzového stavu ze strany vlády, z důvodu pandemie COVID-19. První nouzový stav byl vyhlášen na 30 dní, a to od 12. března 2020. Nouzový stav byl poté dvakrát prodloužen do 17. května 2020. Po druhé byl vyhlášený nouzový stav od 5. října 2020 a byl prodloužen pětkrát, a to až do 14. února 2021. Třetí nouzový stav začal platit od 15. února 2021 pouze na 14 dní. Po čtvrté byl nouzový stav od 27. února na 30 dní a byl prodloužen do 11. dubna 2021. A zatím poslední nouzový stav byl vyhlášen 26. listopadu na 30 dní. (Vláda České republiky, 2021) Po skončení nouzového stavu stále trvají mimořádná a ochranná opatření vydaná Ministerstvem zdravotnictví podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19. (Vláda České republiky, 2022) Na obrázku č. 1 jsme pro lepší přehlednost znázornili data, kdy pětkrát začal a skončil nouzový stav v České republice.

Obrázek 1 - Nouzový stav ČR v průběhu pandemie COVID-19 k 16.12.2021

Zdroj 1 – Vlastní zpracování

Pandemie COVID-19 v sociálních službách a sociální pedagogika

V této oblasti zmíníme situaci v sociálních službách během pandemie COVID-19, jelikož v této době byly sociální služby hodně zatížené a v zařízeních scházel personál, a právě z tohoto důvodu měly možnost využívat pracovní povinnost studentů, která bude popsána v následující kapitole bakalářské práce. Poněvadž se naše téma bakalářské práce zabývá pracovní povinností studentů a mezi obory, kterých se týkala pracovní povinnost patřil i obor sociální pedagogika, který pomáhal při pandemii COVID-19, tak zde bude uvedené i něco o sociální pedagogice.

Pandemie COVID-19 zasáhla z velké části jak zdravotnickou, tak sociální oblast. Poprvé byl zaznamenán výskyt onemocnění COVID-19 v sociálních službách v České republice v březnu 2020. Situace se postupně zhoršovala a vláda ČR uzavřela zařízení sociálních služeb. Začaly se omezovat např. terénní, ambulantní, odlehčovací sociální služby. Nedostatek personálu v zařízeních byl řešený prostřednictvím dobrovolníků nebo nařízené pracovní povinnosti. (Horecký, Švehlová, 2021) V případě že se zaměstnanec sociálních služeb dostal do kontaktu s nakaženou osobou a neměl ochranné pomůcky, tak měl povinnost tuto situaci oznámit zaměstnavateli, který rozhodl o konání práce. Zaměstnavatel se rozhodoval podle toho, zda zaměstnanec, který byl v kontaktu s nakaženou osobou měl nebo neměl příznaky onemocnění. Pokud zaměstnanec neměl příznaky a jeho výkon práce byl potřebný, bylo možné za určitých podmínek vykonávat pracovní činnost dále. (Ministerstvo zdravotnictví, 2020a)

Pokud se stalo, že kvůli koronavirové krizi scházeli v sociálních službách personál, poskytovatel měl možnost oznámit situaci na kraj a hlavní město Prahu, kteří obstarávali studenty na pracovní povinnost. Mezi studenty byl zařazen i obor sociální pedagogika, který byl zařazen k zajištění poskytování péče v zařízeních sociálních služeb a v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc, kde bylo potřebné poskytovat pomoc (Usnesení č. 79/2020 Sb.; Usnesení č. 411/2020 Sb.). Sociální pedagogika je jeden z oborů, který se řadí do skupiny pomáhajících profesí, kdy by pro ně mělo být charakteristické pomáhat lidem nacházejících se v tíživých situacích. Pomáhající profese byly vytvářeny v 20. století a patří mezi ně sociální práce, poradenství, sociální pedagogika či psychoterapie. Civilizace má snahu poukazovat na to, že je nutné pomáhat lidem nacházejících se v nouzi. Sociální pedagogika vyzdvihuje potřebu podporovat lidi a snaží se je vést k samostatnosti. (Kraus, 2014) Kraus (2014, s. 135) chápe pomoc pohledem sociální pedagogiky *„jako aktivní účast při řešení konkrétní životní situace, a to s konkrétním cílem, který vyplývá z daného ohrožení nebo nouze. Je to soubor činností, kterými se snažíme kompenzovat odhalené nedostatky, tj. aktivizovat člověka a pomáhat mu zajistit sociální a psychickou stabilitu a sociální nezávislost, tedy zkvalitnit jeho život.“* Pomáhání vystupuje z nesobeckých potřeb jedince, vyjadřuje náklonnost k druhému jedinci a neočekává žádnou odměnu. Pomoc se využívá při různých situacích, kde jedinec vyžaduje podporu. (Kraus, 2014) Kraus (2014) dělí tyto situace na:

- Běžné životní situace, kdy si osoba není schopná pro sebe zaopatřit podmínky pro život

- Specifické situace, které mohou být náročné nebo krizové. Náročné životní situace mohou nastat, pokud dosažení cíle, provedení úkolu, uspokojení potřeby nejde provést obvyklými kroky. Může jít o nebezpečné či problémové situace. Obě tyto situace však nejsou zcela negativní, jelikož mohou stimulovat k větší snaze a zvyšují efektivitu. Jedlička a Koťa (1998) vytyčili, že krizové situace bývají vyhocené, během krátkého času a jedinec tuhle situaci nedokáže přemoci a zvládnout zátěž. Každý jedinec však chápe krizovou situaci jinak, některý jedinec se s krizovou situací vypořádá lépe než ten druhý. Podle Krause mohou být krizové situace traumatické, tedy extrémně intenzivní, nečekané jako například zneužívání či živelní pohromy, dále také mohou nastat situace jako důsledek životních změn jako je například stěhování či ztráta práce.

2 PRACOVNÍ POVINNOST

Táto kapitola má za cíl popsat pracovní povinnost studentů během pandemie COVID-19. Soustřeďovat se budeme na obecný pojem pracovní povinnost, na usnesení související s pracovní povinností studentů během pandemie COVID-19 a na vymezení této problematiky dle zákona. Soustředit se budeme hlavně na studenty oborů se sociálním zaměřením, ale zmíníme se i o jiných oborech, kterým byla pracovní povinnost nařízená. Dále budeme popisovat problémy, které mohou souviset s pracovní povinností studentů, a také zmíníme článek Michaely Horváthové, redaktorky časopisu Sociální práce, který se zabývá příběhy studentů vykonávající pracovní povinnost.

Pokud bude fyzické osobě nařízená pracovní povinnost, osoba má povinnost ji činit, tudíž se osoba nemůže z vlastní vůle rozhodnout, zda chce vykonávat pracovní povinnost či nikoliv, a proto není pracovní povinnost dobrovolná (Zákon č. 240/2000 Sb.). Podle čl. 9 odst. 1 Listiny základních práv a svobod „*nesmí být nikdo podroben nuceným pracím nebo službám*“. Avšak následně jsou v čl. 9 odst. 2 písm. c) uvedeny výjimky, a to pro „*službu vyžadovanou na základě zákona v případech živelních pohrom, nehod, nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty*“, a další výjimka je uvedena v čl. 9 odst. 2 písm. d) „*jednání uložené zákonem pro ochranu života, zdraví nebo práv druhých*“. (Usnesení č. 2/1993 Sb.)

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, obsahuje informace o pracovní povinnosti. Podle §6 odst. 1 písm. c) během nouzového stavu čili při krizové situaci může vláda ukládat pracovní povinnost či pracovní výpomoc na nezbytnou dobu a v potřebném rozsahu. U pracovní výpomoci se jedná pouze o vykonání jednorázových a mimořádných úkolů. Zatímco pracovní povinnost je definována v §2 písmene d) jako: „*povinnost fyzické osoby vykonávat po nezbytně nutnou dobu určenou práci, která je nutná pro řešení krizové situace a kterou je tato osoba povinna konat v místě určeném orgánem krizového řízení*“. (Zákon č. 240/2000 Sb.) Během stavu nebezpečí, nouzového stavu či stavu ohrožení státu mohou orgány krizového řízení (předseda vlády, vláda, hejtman kraje) nařídit pracovní povinnost (Vaniček, 2017).

Pokud bude studentům nařízená pracovní povinnost během krizové situace, tak každý student musí poslechnout příkaz orgánů krizového řízení, a měl by se zaevidovat na určitém působišti, dále také musí konat nařízenou pracovní povinnost. Aby začala platit pracovní povinnost určitému studentovi, musí mu nejprve být dodán pracovní příkaz. Během

nouzového stavu je hejtman kraje kompetentní pracovním příkazem vymežit studentovi informace o práci v průběhu pracovní povinnosti. Student dostane po skončení pracovní povinnosti potvrzení obsahující vysvětlení o finanční náhradě. Do šesti měsíců od skončení nouzového stavu má student, který vykonával pracovní povinnost, nárok na finanční náhradu, kterou vyplácí orgán krizového řízení. (Zákon č. 240/2000 Sb.) Z odměn studenti neodvádějí povinné pojistné. Odvody za studenty provádí příslušný kraj. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021)

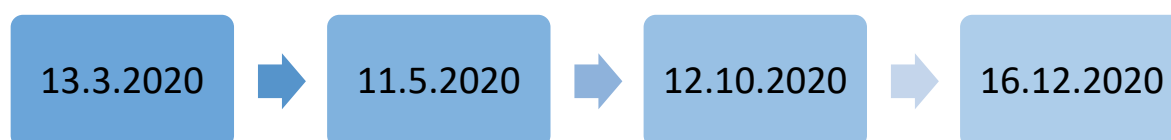
Pracovní povinnost se nevztahuje například na studenty a studentky pečující o dítě do 15 let, těhotné studentky, studenty a studentky neschopné ze zdravotních důvodů provádět požadovanou činnost nebo na studující invalidní ve třetím stupni. Pracovní povinnost může student odmítnout v situaci, kdy by mohlo dojít k ohrožení života studenta nebo jiné osoby z důvodu výkonu pracovní povinnosti. Je nutné doložit lékařský posudek, jestliže je student nezpůsobilý vykonávat pracovní povinnost. Za neopodstatněně nevykonávání pracovní povinnosti, mohl student dostat pokutu až do výše 50 000 Kč. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020a; Zákon č. 240/2000 Sb.)

Vzhledem k situaci okolo pandemie COVID-19 se vláda rozhodla během nouzového stavu v roce 2020 vydat krizové opatření nařizující pracovní povinnost vybraným studentům prezenčního studia (Vláda České republiky, 2021). Vláda usnesením ze dne 13. března 2020 vyhlášeným pod č. 79/2020 Sb., o zajištění poskytování péče v zařízeních sociálních služeb po dobu trvání nouzového stavu, nařídila „*pracovní povinnost studentům v denní formě studia vyšších odborných a vysokých škol v oborech vzdělání podle § 110 odst. 4 písm. a) a b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a studentům středních škol v oborech vzdělání podle přílohy č. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů*“. Na základě tohoto usnesení byl vytvořen Ministerstvem práce a sociálních věcí dokument, který informuje, jak by měli poskytovatelé sociálních služeb postupovat, kdyby chtěli využívat pracovní povinnost studentů. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020a) Usnesení, které nařizovalo pracovní povinnost studentům bylo zrušeno dne 11. května 2020 (Usnesení č. 227/2020 Sb.).

Dále byla pracovní povinnost uložena studentům v oboru se sociálním zaměřením na základě usnesení vlády dne 12. října 2020 pod č. 411/2020 Sb., o zajištění poskytování sociálních služeb a poskytování péče v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc po dobu trvání nouzového stavu. Toto usnesení se od minulého odlišuje ve studentech, kteří

měli vykonávat pracovní povinnost. Upřesnilo se, že pouze dva poslední ročníky středních škol mohou konat pracovní povinnost, a že pracovní povinnost se nevztahuje na studenty právních oborů. (Usnesení č. 411/2020 Sb.) Na základě tohoto usnesení byl vytvořen Ministerstvem práce a sociálních věcí dokument, který informuje, jak by měli poskytovatelé sociálních služeb a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc postupovat, kdyby chtěli požádat o využití pracovní povinnosti studentů (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020b). Nařízení pracovní povinnosti studentům bylo ke dni 16. prosince 2020 zrušeno (Usnesení č. 537/2020 Sb.). Na obrázku č. 2 jsou uvedeny data, kdy pracovní povinnost studentů sociálních oborů začala a skončila.

Obrázek 2 - Pracovní povinnost studentů sociálních oborů

Zdroj 2 – Vlastní zpracování

V § 110 odst. 4 písm. a) a b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jsou vymezeny obory, při jejichž dokončení se získá odborná způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka, jde o „a) vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle zvláštního předpisu v oborech vzdělání zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociální práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost, b) vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu.“

Pokud by v důsledku pandemie COVID-19 byl nedostatek personálu v sociálních službách či v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc a byl by tím ohrožován život či zdraví uživatelů, tak poskytovatel sociálních služeb a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc měl možnost sdělit tuhle situaci kraji, který si následně od vysokých, vyšších odborných a středních škol ve své oblasti opatřil soupis studentů zaměřených na studijní obor, který byl

dle vlády uveden k výkonu pracovní povinnosti, hodící se k pracovní povinnosti s předložením informací o studentech a o jejich trvalém bydlišti. Podmínkou byla také plnoletost studenta. V sociálních službách mohli studenti realizovat pracovní povinnost v pobytové, ambulantní i terénní formě. Studenti v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc museli pracovat s odborným dozorem zaměstnanců. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020a; Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020b)

Pracovní povinnost se týkala rovněž studentů zdravotních oborů, farmacie, psychologie nebo medicíny. Ukládání pracovní povinnosti těmto studentům bylo nařízeno 15. března 2020 vládním usnesením pod č. 90/2020 Sb. (Usnesení č. 90/2020Sb.) 9. dubna usnesení č. 158/2020 Sb., zrušilo vládní usnesení pod č. 90/2020 Sb., a vláda pod tímto usnesením ukládá další pracovní povinnost studentům, která se zaměřuje zejména na studenty medicíny (Usnesení č. 158/2020 Sb.). Usnesení pod č. 158/2020 Sb., je pak zrušeno 11. května 2020 pod č. 227/2020 Sb., (Usnesení č. 227/2020 Sb.). Následně dne 12. října 2020 byla určitým studentům znovu uložena pracovní povinnost usnesením pod č. 409/2020 Sb., (Usnesení č. 409/2020 Sb.). Toto usnesení trvalo do 16. prosince 2020, kdy bylo zrušeno pod č. 537/2020 Sb., (Usnesení č. 537/2020 Sb.).

Během pracovní povinnosti se mohli studenti potýkat s různými problémy. Kopecký (2021) uvádí:

- Studenti museli vykonávat pracovní povinnost v kraji, kde je jejich trvalého bydliště, což pro mnohé studenty nemuselo být příjemné, a to hlavně vzhledem k tomu, že studenti mnohdy bydlí v působnosti své školy, kde nemají hlášené trvalé bydlení. Tudíž byli studenti donuceni navrátit se zpátky do místa svého bydliště, z kterého navíc častokrát dojížděli do lokality pracovní povinnosti, a to většinou za vlastní náklady.
- Pro mnohé studenty značí pracovní povinnost neschopnost či znesnadnění vykonávání jejich studijních povinností. Škola se snažila ulehčit studentům, kteří vykonávali pracovní povinnost, jejich studijní povinnosti, avšak pracovní povinnost nenahradila závazek, který student musí během studia vykonat.
- Studentům náležela za vykonání pracovní povinnosti peněžní odměna, nicméně ta byla vyplácená až po 6 měsících od skončení nouzového stavu, což mohlo studentům, kteří současně se studiem vykonávali brigády či jiný druh práce, znesnadnit získávání příjmu.

- Náplň práce studentů v zařízeních, kde vykonávali pracovní povinnost, zahrnovala spíše pomocné práce než kvalifikované.
- Během vyhlášení pracovní povinnosti, byli studenti nedostatečně informováni, mnohdy jen prostřednictvím školy.

Michaela Horváthová, redaktorka časopisu Sociální práce vydala příběhy, ve kterých studenti vysokých škol hovoří o svých zkušenostech během pracovní povinnosti v rámci nouzového stavu. Například Petra studující první ročník sociální práce nastoupila na pracovní povinnost do domova pro seniory na pozici pracovníka v sociálních službách. Jelikož neměla žádné zkušenosti na pozici pečovatelky, tak první dny byly pro Petru náročné. Zpětně hovořila o pokroku, který u sebe postřehla. Značně náročné bylo pro Petru spojení pracovního, rodinného a studijního života. V týdnu po práci byla vyčerpaná a na studijní povinnosti neměla náladu. O víkendu se proto snažila doplňovat studijní povinnosti. (Sociální práce/Sociálna práca, 2020)

Distanční vzdělávání

Cílem této oblasti teoretické části bakalářské práce je porozumět situaci, kdy se uzavřely školy a pro většinu studentů nastala distanční výuka. Téma práce se zaměřuje na pracovní povinnost vysokoškolských studentů, je tedy na místě zmínit distanční vzdělávání na vysoké škole v období pandemie COVID-19, které se uskutečňovalo pro některé studenty současně s pracovní povinností. V této podkapitole bychom chtěli také objasnit, jak distanční vzdělávání probíhá, a jaké mohou být pozitiva a negativa pohledem studentů.

Vzdělávání se rozděluje na prezenční, distanční a kombinovanou formu. Během prezenční formy je student i vyučující v přímém kontaktu ve stejném čase a prostoru. Kdežto distanční forma probíhá samostudiem s pomocí různých studijních materiálů. Kombinovaná forma je něco mezi prezenční a distanční formou. (Zlámalová, 2008)

Definice distančního vzdělávání je mnoho a různí autoři mohou pojem chápat rozdílně. Dvořáková (1999) uvádí: „Distanční vzdělávání je taková forma studia, kde „učitel a studující nejsou v přímém kontaktu“. (Rohlíková, 2012, s. 151) „Distanční vzdělávání (DiV – anglicky distance education – DE) je multimediální forma řízeného studia, v němž jsou vyučující a konzultanti v průběhu vzdělávání trvale nebo převážně odděleni od vzdělávaných.“ (Průcha, 2000, s. 3)

Vzdělávání distančním způsobem může mít formy on-line a off-line výuky. On-line výuka se uskutečňuje bez osobního kontaktu pomocí internetu s využitím různých digitálních technologií a dělí se na synchronní a asynchronní výuku. Synchronní výuka znamená, že studenti a vyučující spolu komunikují skrze komunikační platformy ve shodném čase. Naopak v asynchronní výuce se studenti a vyučující spolu nesetkávají v určitém čase, ale každý si v čase určeném podle svých potřeb plní zadané úkoly prostřednictvím různých platforem. Další forma distančního vzdělávání je off-line výuka, kde také neprobíhá fyzický kontakt mezi studentem a vyučujícím, avšak výuka nevyužívá internet, jak tomu bylo v on-line výuce. K zadaným úkolům se využívají učebnice či různé studijní materiály. V průběhu distančního vzdělávání v obou formách výuky je nutné poskytovat různé formy konzultací, tak aby byly přijatelné pro všechny. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020b)

Při využívání online technologií existují také různé klady a zápory. Kladné stránky pohledem studentů zahrnují například dostupnější přístup k informacím a ke vzdělávání, úsporu času při shánění informací, možnost studovat na všech místech a v kterýkoliv čas, zlepšování počítačových dovedností, určitou soběstačnost při studiu atd. Mezi záporné stránky online technologií pohledem studentů můžeme zahrnout třeba cenu technologií a internetu a jejich údržbu, nepostačující počítačové dovednosti, sníženou motivaci či nesoběstačnost při studiu, zdravotní komplikace způsobené trávením velkého množství času u počítače atd. (Zounek et al., 2021)

V současnosti vysoké školy umožňují distanční formu studia a přiřazují tomu stejnou hodnotou jako prezenční formě studia. Uplatnění distančního vzdělávání je možno spatřovat u studentů, kteří z jakéhosi důvodu nemohou studovat v prezenční formě studia. Distanční forma studia je spíše vhodnější pro dospělé jedince. Pro studenty středních škol tato forma studia nemusí být příliš vhodná, ale spíše problematická, a to hlavně z důvodů snížené motivace ke studiu a nejednotných cílů. (Zlámalová, 2008) Situace, která vznikla v roce 2020 okolo pandemie COVID-19, zasáhla i oblast školství, a to až do té míry, že se uzavřely školy a přešlo se na distanční vzdělávání žáků a studentů. Žáci, studenti i vyučující se museli rychle přizpůsobit této situaci.

Ministerstvo zdravotnictví z důvodu zabránění rozšiřování nemoci COVID-19 ode dne 11. března 2020 „zakázalo osobní přítomnost žáků a studentů na vzdělávání na základních, středních, vyšších odborných a školských zařízeních i na studiu na vysokých školách.“ (Ministerstvo zdravotnictví, 2020b) Pro vysoké školy to znamenalo zákaz realizování výuky

a zkoušek v areálu školy. Během této situace mohly vysoké školy využít výuku realizovanou distančním způsobem. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020c) Dne 1. ledna 2021 vyšel v účinnost zákon č. 495/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, jež umožňuje vysokým školám a fakultám během mimořádných situací využívat zvláštní oprávnění, podle kterých mohly například změnit podmínky přijímacích zkoušek nebo mohly realizovat výuku a zkoušky distančním způsobem (Zákon č. 495/2020 Sb.).

V průběhu distančního vzdělávání mohou nastat problémy u studentů i u vyučujících. Studenti mohou mít sníženou motivaci ke studiu, a to hlavně pokud je studium dlouhodobé. Mohou pociťovat osamělost během studia, z důvodu ztráty styku se spolužáky i vyučujícím. Dále mohou být komunikační technologie při distančním vzdělávání jakousi překážkou pro studenta i vyučujícího, studijní materiály nemusí být dostačující pro samostudium a odborníkům s praktickými zkušenostmi je nedostatek. Distanční vzdělávání schvaluje osobní kontakt například k příležitosti navázat kontakty či k předcházení pocitu osamocení. (Zlámalová, 2008) Avšak situace kolem pandemie COVID-19 neumožňovala osobní setkávání, což mohlo mít mnohem větší dopad na problémy spojené s distančním vzděláváním.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2021 prostřednictvím dotazníku zjišťovalo dopady pandemie COVID-19 na oblast vysokých škol. Za necelý měsíc bylo získáno 23.256 odpovědí od studentů a 4597 odpovědí od vysokoškolských pracovníků. Výzkum zjišťoval například přístup vysoké školy v průběhu distanční výuky, dopady na fyzické a psychické zdraví či na finanční situaci. Výzkum ukázal například, že přístup vysokých škol k distanční výuce byl ze strany studentů hodnocen velice pozitivně. U 45 % studentů došlo k fyzickému zhoršení a u 55 % k psychickému zhoršení, u 27 % studentů došlo ke zhoršení finanční situace a u 70 % došlo ke zlepšení. 90 % vysokoškolských pracovníků bylo spokojeno s přístupem vysoké školy a 50 % posuzovalo činnost studentů během distanční vyučování za zhoršenou. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2021)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Téma je zaměřené na dobu během pandemie Covid-19, kdy byla studentům nařízená pracovní povinnost. Konkrétně jsme se zaměřili na to, jak studenti sociální pedagogiky vnímají pracovní povinnost při studiu. Ve výzkumu budeme analyzovat názory a postoje studentů, čímž zjistíme pozitiva a negativa pracovní povinnosti při studiu pohledem studentů. I když je toto téma aktuální, tak zatím nebylo v odborné literatuře široce rozvinuté. Michaela Horváthová, redaktorka časopisu Sociální práce vydala článek, který pojednává o pracovní povinnosti studentů, jsou zde popsány zkušenosti studentů sociální práce, kteří byli zapojeni do pracovní povinnosti.

Během pandemie Covid-19 nastaly změny, jak pro všechny obyvatele, tak i pro vysokoškolské studenty, kdy byl vyhlášen nouzový stav, uzavřely se školy a studenti přešli na distanční formu studia, dále byla vybraným skupinám studentů nařízená pracovní povinnost, kterou mohli odmítnout jen v určitých situacích. Podle §6 odst. 1 písm. c) krizového zákona je vláda oprávněna uložit pracovní povinnost, a to v době trvání nouzového stavu na nezbytnou dobu a v nezbytném rozsahu (Zákon č. 240/2000 Sb.). Nicméně pro značný počet studentů se pracovní povinnost vyznačuje jako neschopnost či znesnadnění vykonávání jejich studijních povinností. Škola se snažila studentům, kteří vykonávali pracovní povinnost, ulehčit studijní povinnosti, avšak pracovní povinnost nenahradila závazek, který student musel během studia vykonat. (Kopecký, 2021)

Když nastala pandemie covid-19, tak nikdo nedal možnost studentům se rozhodnout, zda mají zájem či nemají zájem vykonávat pracovní povinnost, a navíc se tato povinnost netýkala všech studentů, ze seznamů si vybíral příslušný správní orgán, a proto bude zajímavé empiricky analyzovat názory a postoje studentů na pracovní povinnost při studiu.

3.1 Cíle výzkumu

Hlavním výzkumným cílem je analyzovat názory a postoje studentů sociální pedagogiky na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole.

Díličí výzkumné cíle:

1. Zjistit pozitiva pracovní povinnosti pohledem studentů.
2. Zjistit negativa pracovní povinnosti pohledem studentů.
3. Zjistit rozdíly v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na studijní program.

4. Zjistit rozdíly v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na ročník.

3.2 Výzkumné otázky

V hlavní výzkumné otázce se ptáme na to, jaké názory a postoje mají studenti sociální pedagogiky na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole?

Díličí výzkumné otázky:

VO1 Jaké pozitiva má pracovní povinnost pohledem studentů?

VO2 Jaké negativa má pracovní povinnost pohledem studentů?

VO3 Jaké jsou rozdíly v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na studijní program?

VO4 Jaké jsou rozdíly v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na ročník?

3.3 Pojetí výzkumu

Ve výzkumu analyzujeme názory a postoje studentů sociální pedagogiky na pracovní povinnost při studiu, a proto jsme se rozhodli pro kvantitativní pojetí výzkumu. Kvantitativní výzkum je zaměřen na anonymní šetření, na méně náročný sběr dat a obvykle na větší množství respondentů (Chráška, 2016).

3.4 Výzkumný nástroj

Za účelem analyzovat názory a postoje studentů k pracovní povinnosti při studiu, jsme vytvořili dotazník na názory a postoje. Část dotazníku zkoumající postoje studentů je inspirovaný metodou sémantického diferenciálu. Sémantický diferenciál je tvořen adjektivy v pozitivní a negativní podobě a hodnocen respondenty je většinou prostřednictvím sedmibodových škál. V roce 1957 Americký profesor Charles Osgood představil metodu sémantického diferenciálu, která měří konotativní význam pojmů neboli individuální, psychologické významy u lidí. Sémantický diferenciál podle Charlese Osgooda má předem určená dvoupólová adjektiva. (Chráška, 2016) V našem nástroji škálování jsme posuzovali pojem *pracovní povinnost při studiu*. Vytvořili jsme vlastní dvojice protikladných přídavných jmen, které se hodily k našemu posuzovanému pojmu a rozdělili jsme je do tří oblastí: emoční uspokojení, obtížnost a přínos. Protikladná adjektiva byla hodnocena na sedmibodové škále. V tabulce č. 1 jsou uvedené protikladná adjektiva podle toho pod jakou oblast spadají.

Tabulka 1 Oblasti

	Emoční uspokojení			Obtížnost			Přínos	
1	přijatelná	nepřijatelná	2	jednoduchá	složitá	3	užitečná	neužitečná
4	komfortní	nekomfortní	5	snadná	vyčerpávající	6	kvalitní	nekvalitní
7	příjemná	nepříjemná	8	srozumitelná	nesrozumitelná	9	kladná	záporná
10	nestresující	stresující	11	nezatěžující	zatěžující	12	hodnotná	bezpečná
13	vyhovující	nevyhovující	14	nenáročná	náročná			
15	pozitivní	negativní	16	jasná	nejasná			

V úvodu dotazníku jsme respondentovi stručně představili, k jakému účelu dotazník slouží a ujistili jsme respondenta, že dotazník je zcela anonymní. Mezi první položky jsme zařadili faktografické, jež jsou uzavřené a zjišťují informace o respondentovi (č. 1-3). Následně je v dotazníku jedna filtrační položka (č. 4), která určuje, zda bude respondent zařazen do výzkumu. Pátá položka je otevřená a zjišťuje názory respondentů na pracovní povinnost. Další část a též poslední položka v dotazníku je tvořena 16 postojovými položkami, ve kterých zjišťujeme postoje studentů na pracovní povinnost při studiu. Postojové položky jsou ve formě pozitivních a negativních adjektiv. Některá pozitivní a negativní adjektiva mezi sebou zaměníme, abychom předešli stereotypnímu posuzování na stupnici (Chráška, 2016). Vybrali jsme č. 3, č. 7, č. 9, č. 10, č. 11, č. 13, č. 15. Mezi adjektivy je sedmibodová stupnice. Respondenti zaznamenají na stupnici, k jakému adjektivu směřuje jejich postoj k pracovní povinnosti při studiu. Kompletní dotazník je umístěn v příloze.

Šestou položku inspirovanou sémantickým diferencíálem vyhodnotíme pomocí průměrných hodnot na každé škále. Uděláme aritmetický průměr celkové tabulky a každé oblasti zvlášť. Skóre pod 3,5 naznačuje, že studenti vnímají pracovní povinnosti při studiu pozitivně. Skóre mezi 3,5 a 4,5 může ukazovat neutrální postavení studentů k pracovní povinnosti při studiu. A jestliže bude skóre nad 4,5, tak studenti hodnotí pracovní povinnost při studiu negativně.

3.5 Výzkumný soubor

Základní soubor je tvořen studenty oboru sociální pedagogika na FHS UTB ve Zlíně, v bakalářském a navazujícím magisterském studiu v prezenční formě. Cílovou skupinu jsme si vybrali studenty sociální pedagogiky, protože po absolvování tohoto oboru je možné získat odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka, což byla podmínka k nařízení pracovní povinnosti studentům sociálních oborů (Usnesení č. 79/2020 Sb.; Usnesení č. 411/2020 Sb.).

Tabulka 2 Základní soubor

Ročník	Celkem
1. ročník	80
2. ročník	58
3. ročník	43
4. ročník	29
5. ročník	20
Celkem	230

Do výběrového vzorku jsme vybrali studenty oboru sociální pedagogika na FHS UTB ve Zlíně, v bakalářském a navazujícím magisterském studiu v prezenční formě, ale pouze 2., 3., 4. a 5. ročník. 1. ročník zde nebyl zařazený, jelikož studenti v době nařízené pracovní povinnosti nestudovali na vysoké škole, a tudíž se jich pracovní povinnost netýkala z hlediska oboru sociální pedagogika. Výběrový vzorek je vybrán záměrným výběrem. Byl zvolený z toho důvodu, protože studenti tohoto oboru byli povolání vykonávat pracovní povinnost během pandemie COVID-19 k poskytování péče v zařízeních sociálních služeb a v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc (Usnesení č. 79/2020 Sb.; Usnesení č. 411/2020 Sb.). Jsou zde zařazeni jen studenti prezenční formy, protože vláda uložila pracovní povinnost studentům v denní formě studia vyšších odborných a vysokých škol v oborech vzdělávání podle §110 odst. 4 písm. a) a b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů prostřednictvím usnesení ze dne 13. března 2020 vyhlášeným pod č. 79/2020 Sb., o zajištění poskytování péče v zařízeních sociálních služeb po dobu trvání nouzového stavu (Usnesení č. 79/2020 Sb.). Dále pracovní povinnost těchto studentů nařídilo usnesení vlády ze dne 12. října 2020 vyhlášeným pod č. 411/2020 Sb., o zajištění poskytování sociálních služeb a poskytování péče v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc po dobu trvání nouzového stavu (Usnesení č. 411/2020 Sb.). Relevantním znakem pro zařazení respondenta do výzkumu je prezenční forma a vykonávání pracovní povinnosti.

Tabulka 3 Výběrový soubor

Ročník	Celkem
2. ročník	16
3. ročník	13
4. ročník	5
5. ročník	12
Celkem	46

Sběr dat proběhl v únoru 2022 a rozhodli jsme se jej provést online formou, z důvodu trvajících uzavření fakulty humanitních studií kvůli pandemii COVID-19. Od pedagogů působících na FHS UTB ve Zlíně nám byly poskytnuty hromadné emaily studentů sociální pedagogiky prezenční formy, na které byly rozeslány elektronické dotazníky. V březnu 2022 se fakulta znovu otevřela a z důvodu nízké návratnosti online dotazníku jsme rozhodli, že dotazníky distribuujeme osobně. Oslovení pedagogové působící na FHS UTB ve Zlíně nám dovolili zrealizovat šetření ve své výuce.

3.6 Způsob zpracování dat

K zpracování dat, získaných z kvantitativního výzkumného šetření jsme zvolili program Microsoft Excel. Zjištěná data z dotazníku jsou prezentována pomocí grafů a tabulek s komentáři. K vytvoření spojnicových grafů jsme použili funkci xy chart label excel. Položky v dotazníku (č. 1-4) jsme vyhodnotili čárkovací metodou a zobrazili jsme je v tabulkách četností. Pátou položku, která zjišťuje odpovědi na VO1 a VO2, jsme vyhodnotili pomocí četností. Data v šesté položce dotazníku nám zjišťují odpovědi na VO1, VO2, VO3 a VO4. Použili jsme analýzu odpovědí na úrovni jednotlivých položek a na úrovni jednotlivých oblastí. V šesté položce dotazníku byla pozitivním hodnotám přiřazovaná čísla od 1 do 7. Přehozená adjektiva č. 3, č. 7, č. 9, č. 10, č. 11, č. 13, č. 15 byla bodována obráceně. Spolehlivost šesté položky dotazníku byla provedena s použitím hodnoty Cronbachova alfa. Hodnota za celý dotazník je $\alpha=0,94$. Hodnoty Cronbachova alfa jsou v rozmezí 0 až 1, přičemž hodnota blíže k 1 představuje vysokou reliabilitu, což znamená pro naši položku v dotazníku vysokou reliabilitu (Chráška, 2016). Při analýze na úrovni jednotlivých položek a analýze dat na úrovních jednotlivých oblastí jsme použili aritmetický průměr, směrodatnou odchylku a modus.

4 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Kapitola obsahuje výsledky výzkumného šetření získané z našeho dotazníku. Nejprve si rozebereme faktografické položky z dotazníku, které zjišťují věk, pohlaví, ročník studia a studijní program. Poté se zaměříme na filtrační položku, která nám určuje, kolik respondentů se zúčastnilo pracovní povinnosti. Dále si rozebereme otevřenou položku zkoumající názory na pracovní povinnost, kde zjišťujeme pozitiva a negativa pracovní povinnosti. Následovat bude položka inspirovaná sémantickým diferencíálem u které určíme skóre z hlediska jednotlivých položek a jednotlivých oblastí, čímž zjistíme pozitivní a negativní postoje. A nakonec se zaměříme na rozdíly v postojích respondentů s ohledem na ročník a studijní program, a to jak v jednotlivých položkách, tak i v jednotlivých oblastech. Pro lepší přehlednost jsou některé výsledky výzkumu znázorněny v tabulce i v grafické podobě.

Položka č. 1

Tabulka 4 Pohlaví

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
žena	40	87 %
muž	6	13 %
Celkem	46	100 %

Podle tabulky č. 4 tvoří náš výzkumný vzorek 46 respondentů, z toho je 40 žen a 6 mužů. Mužů bylo zastoupeno mnohem méně než žen pravděpodobně z toho důvodu, protože obor sociální pedagogiky studuje celkově větší počet žen než mužů.

Položka č 2

Tabulka 5 Ročník

Ročník	Absolutní četnost	Relativní četnost
1. ročník	0	0 %
2. ročník	16	35 %
3. ročník	13	28 %
4. ročník	5	11 %
5. ročník	12	26 %
Celkem	46	100 %

V tabulce č. 5 jde vidět, že nejvíce se zúčastnilo respondentů z 2. ročníku, a to 35 % a nejméně z 4.ročníku, tedy 11 %. První ročník se na dané tabulce podílí nulovou účastí,

jelikož v době nařízené pracovní povinnosti nebyli studenti na vysoké škole, a tudíž nemohli vykonávat pracovní povinnost při studiu a vysoké škole.

Položka č. 3

Tabulka 6 Studijní program

Program	Absolutní četnost	Relativní četnost
Bakalářský	29	63 %
Magisterský	17	37 %
Celkem	46	100 %

Tabulka č. 6 nám ukazuje, že celkově vyplnilo dotazník 63 % respondentů z bakalářského programu a zbylých 37 % respondentů bylo z magisterského programu. Z toho vyplývá, že se pracovní povinnosti zúčastnilo z větší poloviny více studentů bakalářského programu. Jelikož byl náš výzkum realizovaný v roce 2022, tak je pravděpodobné, že někteří studenti vykonávající pracovní povinnost již vystudovali.

Položka č. 4

Tabulka 7 Vykonávání pracovní povinnosti

Vykonávání pracovní povinnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
ano	46	35 %
ne	86	65 %
Celkem	132	100 %

Tabulka č. 7 zobrazuje, kolik respondentů se zúčastnilo pracovní povinnosti. Celkově tedy bylo osloveno 132 respondentů, z toho 46 se jich zúčastnilo pracovní povinnosti, což činí 35 % z celku a 86 respondentů se nezúčastnilo pracovní povinnosti, tedy 65 %.

Položka č. 5

Tabulka 8 Názor na pracovní povinnost

Názor na pracovní povinnost	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
zkušenost	6	9	15
náročnost	3	4	7
zatěžující při studiu	3	3	6
spokojenost	4	2	6
vhodnost	2	3	5
dobrovolnost pracovní povinnosti	3	2	5
neodpovídající náplň práce	4	1	5
nevhodnost	4	0	4
radost z pomoci	2	2	4
strach	1	3	4
stresující	1	1	2
neutrální	1	1	2
přínos pro studenta	2	0	2
nedostatek znalostí z teorie	2	0	2
vztek	2	0	2
nespokojenost	1	1	2
nevhodný způsob udělení pracovní povinnosti	2	0	2
důležitost	1	0	1
přínos pro organizaci	1	0	1
příležitost	1	0	1
nekvalitní výuka	1	0	1
nejasnost	1	0	1
užitečnost	0	1	1
neužitečnost	1	0	1
Celkem	49	33	82

Tabulka 9 Pozitivní a negativní názory

	pozitiva	negativa
Bakalářské studium	19	29
Magisterské studium	17	15
Celkem	36	44

Dotazníková položka č. 5, která je znázorněná v tabulce č. 8 a č. 9 nám ukazuje názory studentů na pracovní povinnost během nouzového stavu. Odpovědi byly rozdělené do pozitivní, negativní a neutrální kategorie. Do pozitivní kategorie byly zařazeny kódy: zkušenost, spokojenost, vhodnost, radost z pomoci, přínos pro studenty, důležitost, přínos pro organizaci, příležitost, užitečnost. V negativní kategorii byly zařazeny kódy: náročnost,

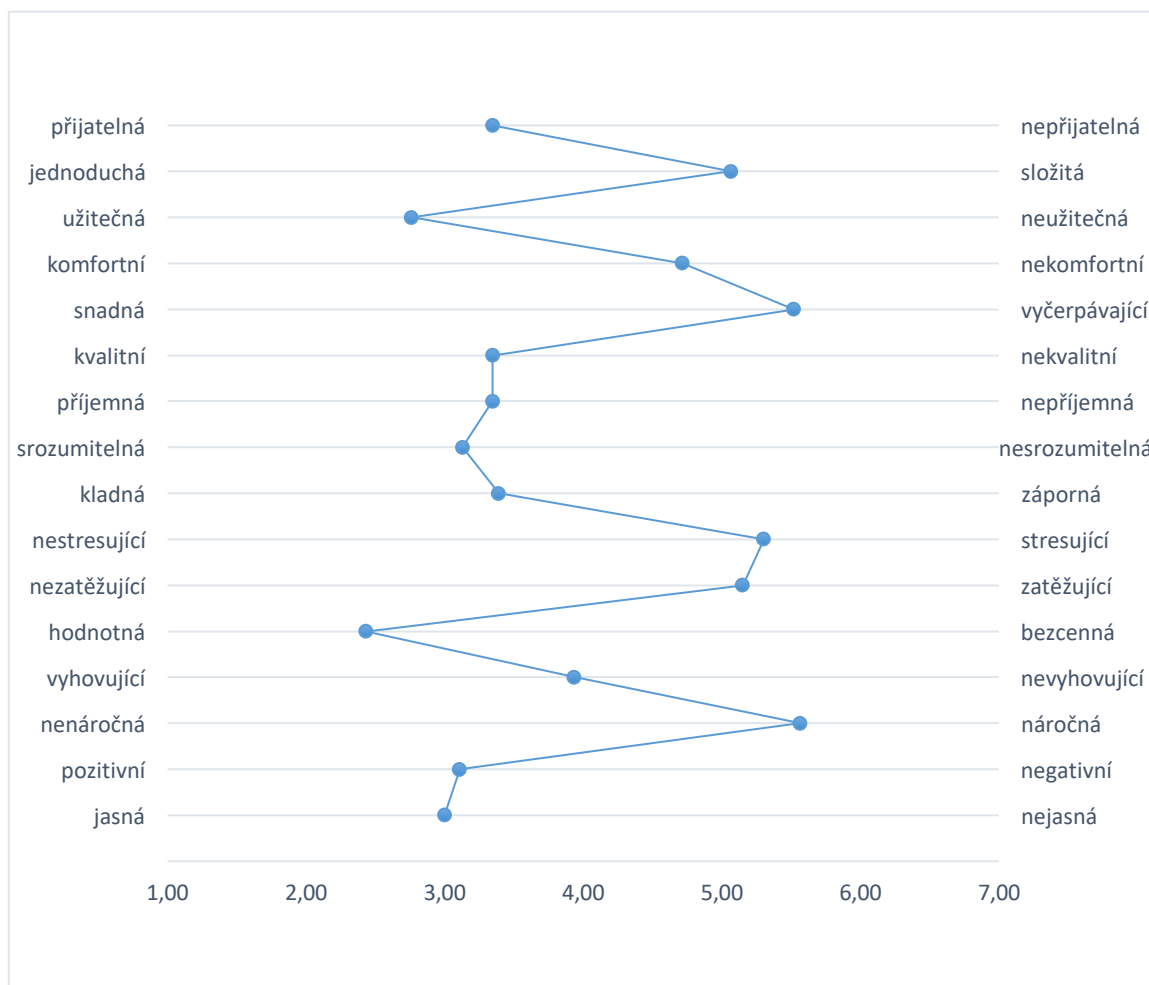
zatěžující při studiu, dobrovolnost pracovní povinnosti, nevhodnost, neodpovídající náplň práce, stresující, strach, nejasnost, nedostatek znalostí z teorie, vztek, nespokojenost, nekvalitní výuka, nevhodný způsob udělení pracovní povinnosti, neúčinnost. Neutrální kategorie obsahuje kód: neutrální. Z výsledku můžeme vypočítat, že respondenti více hodnotili pracovní povinnost jako negativní.

Položka č. 6

Tabulka 10 Jednotlivé položky

Položky	Aritmetický průměr	SD	modus
1	3,35	1,56	2
2	5,07	1,31	5
3	2,76	1,81	1
4	4,72	1,74	6
5	5,52	1,28	5
6	3,35	1,35	4
7	3,35	1,65	4
8	3,13	1,65	2
9	3,39	1,61	4
10	5,3	1,52	7
11	5,15	1,30	5
12	2,43	1,50	1
13	3,93	1,67	4
14	5,57	1,19	6
15	3,11	1,63	2
16	3	1,69	1

Graf 1 Jednotlivé položky

Celkové skóre získané z šesté položky dotazníku je $x=3,99$ ($SD=1,86$), což můžeme chápat jako neutrální vnímání pracovní povinnosti při studiu. V tabulce byly pozitivně hodnoceny škály hodnotná, přijatelná, užitečná, kvalitní, příjemná, srozumitelná, kladná, pozitivní, jasná. Negativně hodnotili respondenti škály náročná, složitá, nekomfortní, vyčerpávající, stresující, zatěžující. Položka č. 13 (vyhovující-nevyhovující) byla vnímána jako neutrální.

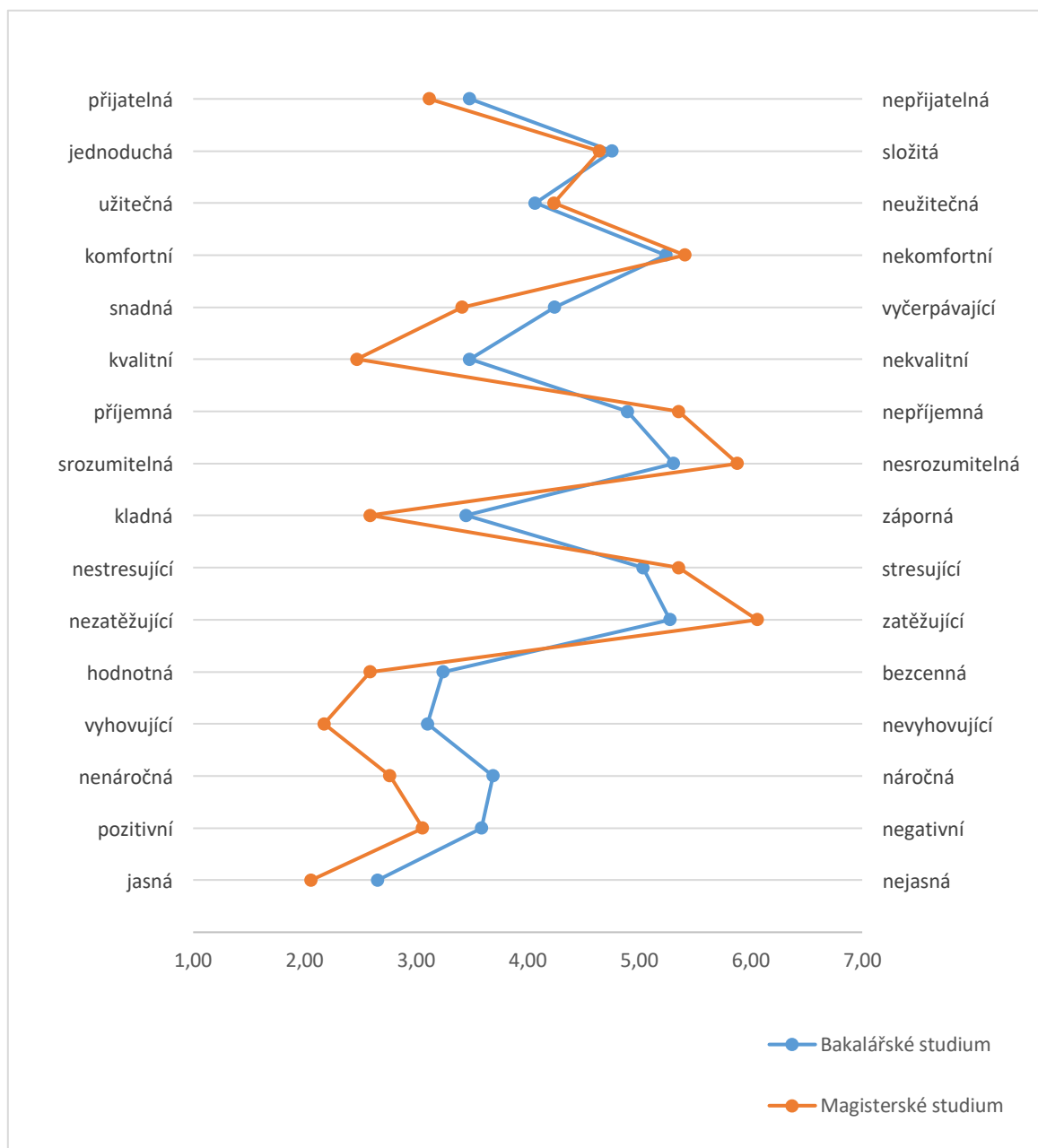
Tabulka 11 Jednotlivé položky s ohledem na studijní program

Položky	Bakalářské studium	SD	modus	Magisterské studium	SD	modus
1. položka	3,48	1,69	2	3,12	1,28	4
2. položka	4,76	1,91	5	4,65	1,41	5
3. položka	4,07	1,66	1	4,24	1,63	2
4. položka	5,24	1,61	4	5,41	1,33	6
5. položka	4,24	1,65	6	3,41	1,57	5
6. položka	3,48	1,67	2	2,47	1,33	4
7. položka	4,90	1,35	4	5,35	1,19	4
8. položka	5,31	1,39	2	5,88	0,96	5
9. položka	3,45	1,65	1	2,59	1,50	4
10. položka	5,03	1,40	7	5,35	1,08	7
11. položka	5,28	1,23	6	6,06	0,94	5
12. položka	3,24	1,75	1	2,59	1,50	1
13. položka	3,10	1,88	2	2,18	1,50	4
14. položka	3,69	1,21	6	2,76	1,39	5
15. položka	3,59	1,59	2	3,06	1,59	4
16. položka	2,66	1,51	1	2,06	1,39	3

Tabulka 12 Jednotlivé položky s ohledem na ročník

Položky	2. ročník	SD	modus	3. ročník	SD	modus	4. ročník	SD	modus	5. ročník	SD	modus
1. položka	3,38	1,73	2	3,62	1,64	4	3,20	0,98	3	3,08	1,38	2
2. položka	5,13	1,36	5	4,62	1,27	5	5,60	0,49	6	5,25	1,36	5
3. položka	3,44	2,18	2	2,69	1,32	3	1,60	0,49	2	2,42	1,71	1
4. položka	4,75	1,92	6	4,77	1,89	6	4,60	1,62	5	4,67	1,31	4
5. položka	5,31	1,57	5	5,31	1,14	4	6,20	0,98	7	5,75	0,92	6
6. položka	3,69	1,10	4	3,69	1,32	3	2,20	0,98	2	3,00	1,47	2
7. položka	4,25	1,52	4	3,85	1,79	6	4,20	1,60	4	4,25	1,64	6
8. položka	3,31	1,72	2	3,62	1,55	5	1,60	0,80	1	3,00	1,53	2
9. položka	3,63	1,62	4	3,54	1,55	3	2,20	1,17	1	3,42	1,61	5
10. položka	5,25	1,60	7	5,23	1,62	7	4,80	1,33	5	5,67	1,25	7
11. položka	5,19	1,42	5	4,85	1,35	5	5,20	1,17	4	5,42	1,04	6
12. položka	2,69	1,72	3	2,62	1,21	4	1,20	0,40	1	2,42	1,50	1
13. položka	4,38	1,73	4	4,08	1,54	5	2,80	1,17	4	3,67	1,65	2
14. položka	5,44	1,37	6	5,08	1,00	5	6,40	0,49	6	5,92	1,04	6
15. položka	3,44	1,73	4	3,54	1,60	5	1,60	0,49	2	2,83	1,40	1
16. položka	3,06	1,78	3	3,46	1,69	5	1,40	0,49	1	3,08	1,50	4

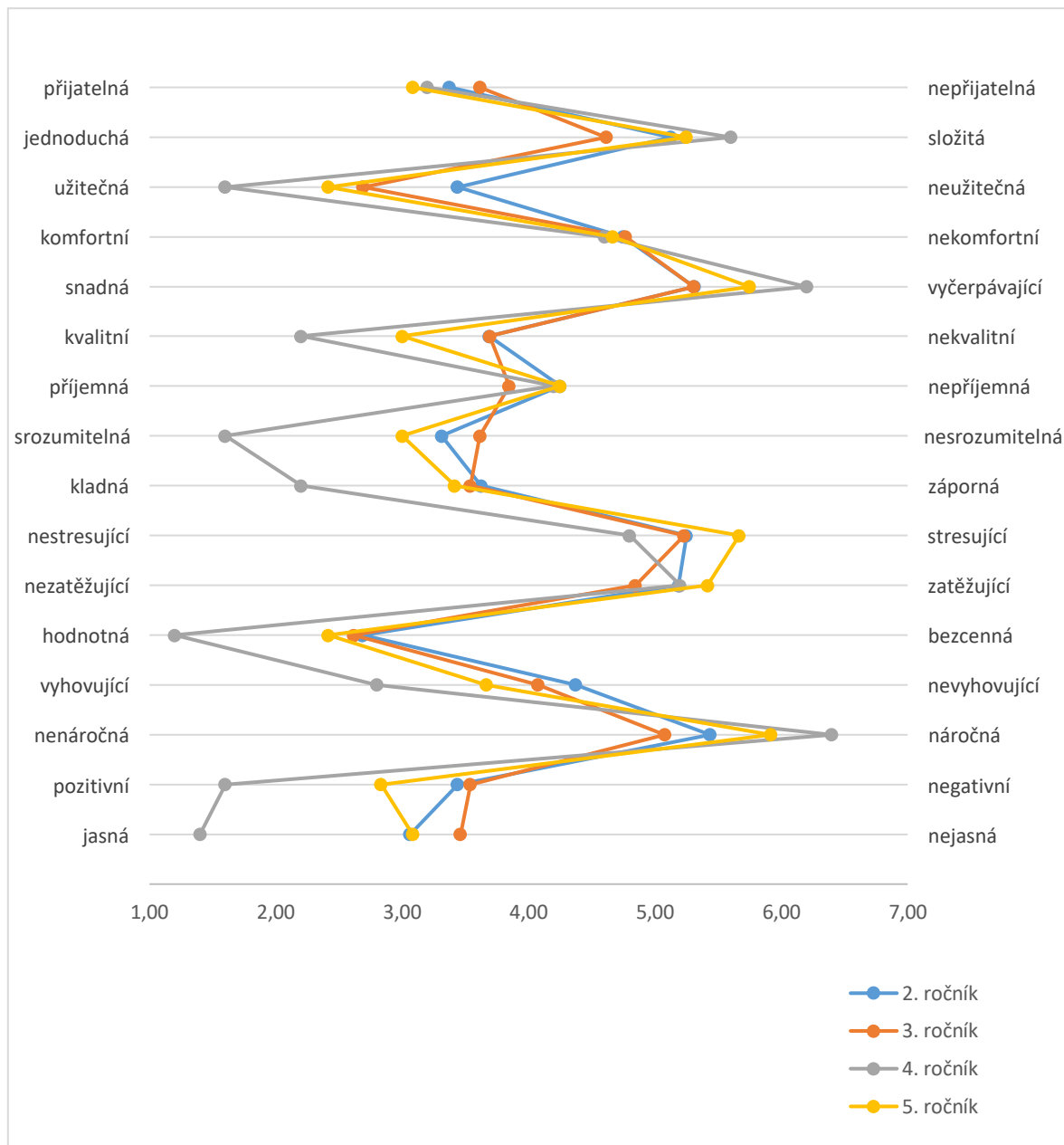
Graf 2 Jednotlivé položky s ohledem na studijní program

Průměrného skóre s ohledem na studijní program bylo vyhodnoceno jako neutrální. Celkové skóre bylo v magisterském studiu $x=3,82$ ($SD=1,94$) a v bakalářském studiu $x=4,09$ ($SD=1,80$). Mohli bychom tedy říct, že respondenti magisterského studia vnímají pracovní povinnost studentů pozitivněji než respondenti bakalářského studia. U respondentů z bakalářského studia můžeme spatřovat kladné hodnocení u škál přijatelná, kvalitní, kladná, hodnotná, vyhovující a jasná. Negativní hodnocení vidíme u škál nekomfortní, nepříjemná, nesrozumitelná, stresující a zatěžující. U respondentů z magisterského studia můžeme vidět kladné hodnocení u škál přijatelná, snadná, kvalitní, kladná, hodnotná, vyhovující,

nenáročná, pozitivní a jasná. Negativní hodnocení pak spatřujeme u škál složitá, nekomfortní, nepříjemná, nesrozumitelná, stresující a zatěžující.

Graf 3 Jednotlivé položky s ohledem na ročník

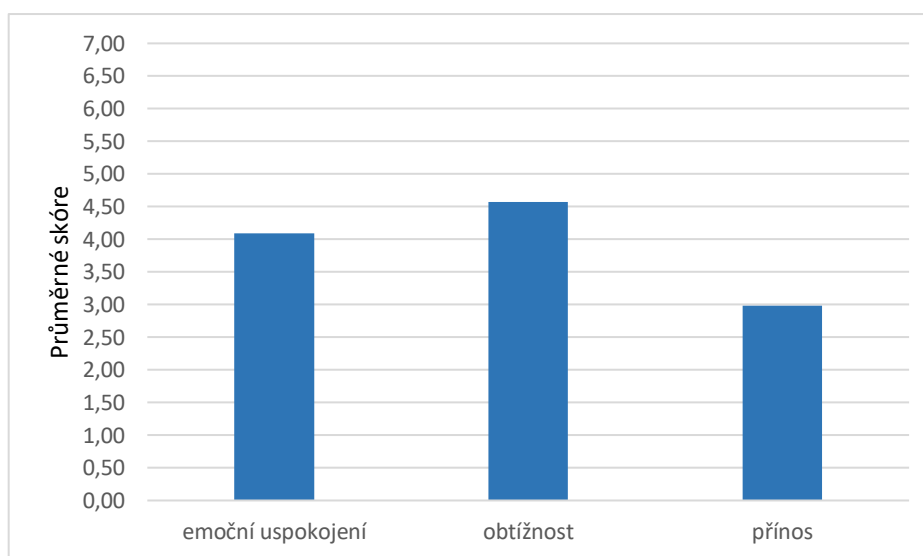
Když se koukneme detailněji a zhodnotíme jednotlivé položky s ohledem na ročníky, tak celkové skóre bylo za 2. ročník $x=4,14$ ($SD=1,87$), za 3. ročník $x=4,03$ ($SD=1,70$), za 4. ročník $x=3,43$ ($SD=2,04$), za 5. ročník $x=3,99$ ($SD=1,87$). 2., 3. a 5. ročník tak spadá do neutrálního vnímání pracovní povinnosti a 4. ročník do pozitivního vnímání. Když se koukneme na jednotlivé položky, tak u 2. ročníku byly pozitivně hodnoceny škály přijatelná, užitečná, srozumitelná, hodnotná, pozitivní, jasná a negativně byly hodnoceny škály složitá, nekomfortní, vyčerpávající, stresující, zatěžující, náročná. U 3. ročníku byly pozitivně

hodnoceny škály užitečná, hodnotná, jasná a negativně hodnoceny byly škály složitá, nekomfortní, vyčerpávající, stresující, zatěžující, náročná. U 4. ročníku byly pozitivně hodnoceny škály přijatelná, užitečná, kvalitní, srozumitelná, kladná, hodnotná, vyhovující, pozitivní, jasná a negativně byly hodnoceny škály složitá, nekomfortní, vyčerpávající, stresující, zatěžující, náročná. U 5. ročníku byly hodnoceny pozitivně škály přijatelná, užitečná, kvalitní, srozumitelná, kladná, hodnotná, pozitivní, jasná a negativně byly hodnoceny škály složitá, nekomfortní, vyčerpávající, stresující, zatěžující, náročná.

Tabulka 13 Průměrné skóre oblastí

	Aritmetický průměr	SD
emoční uspokojení	4,09	1,80
obtížnost	4,57	1,78
přínos	2,98	1,63

Graf 4 Průměrné skóre oblastí

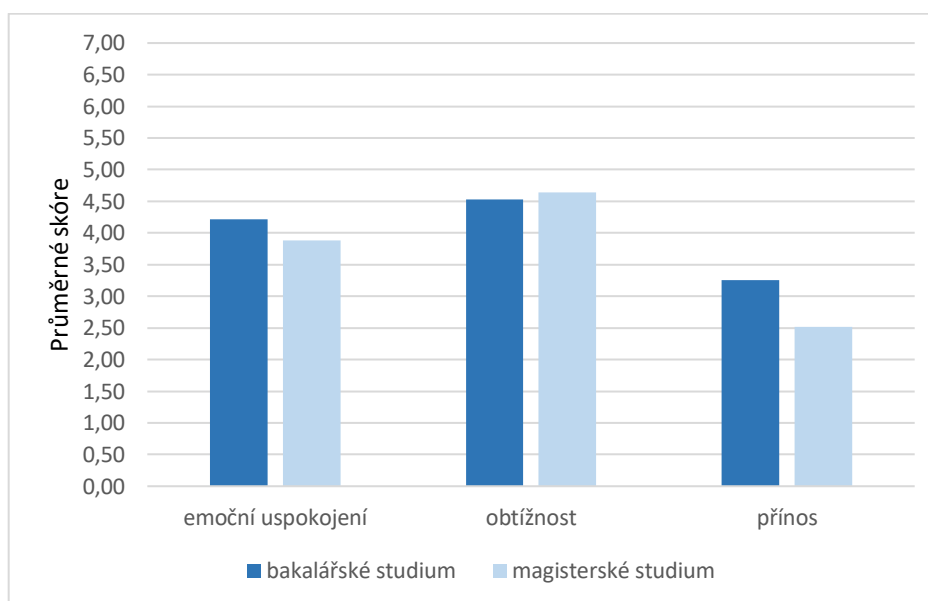

Tabulka č. 13 a graf č. 4 znázorňují průměrné skóre za jednotlivé oblasti. Oblast pojmenovaná **přínos** je vyhodnocena jako pozitivní, jelikož dosáhla nízkého skóre. Nejvyšší skóre dosáhla oblast **obtížnost**, což určuje negativní vnímání. A třetí oblast **emoční uspokojení** můžeme zařadit do neutrálního vnímání.

Tabulka 14 Průměrné skóre s ohledem na studijní program

	Bakalářské studium	SD	Magisterské studium	SD
emoční uspokojení	4,21	1,82	3,88	1,74
obtížnost	4,53	1,70	4,64	1,91
přínos	3,26	1,62	2,51	1,53

Graf 5 Průměrné skóre s ohledem na studijní program

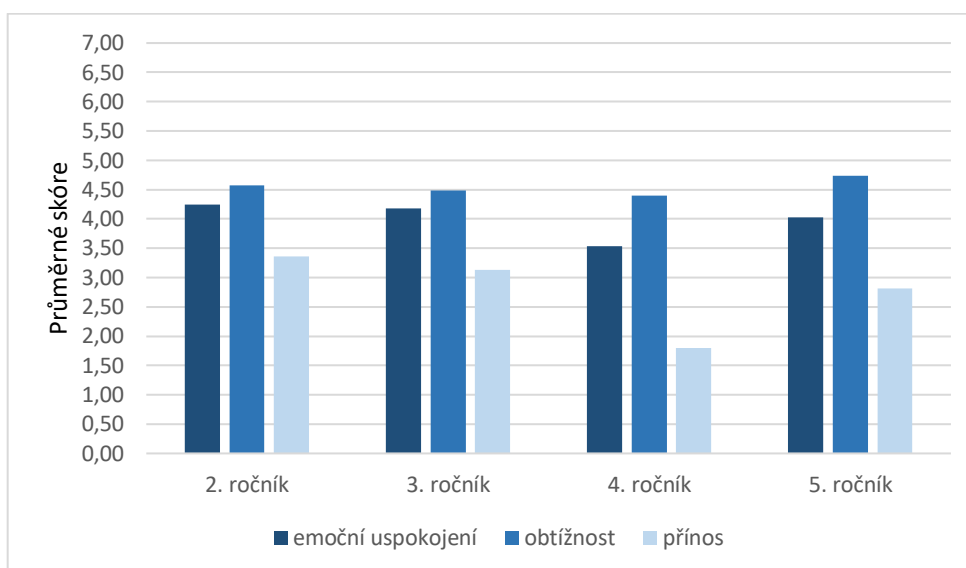

V tabulce č. 14 a v grafu č. 5 jsou jednotlivé skóre oblastí s ohledem na studijní program. Z výsledků můžeme říct, že u oblasti **emoční uspokojení** respondenti bakalářského studia dosáhli většího skóre než respondenti magisterského studia. Oba výsledky spadají do neutrálního vnímání, ale můžeme usuzovat, že pozitivnější postoj k vnímání pracovní povinnosti měli studenti magisterského studia. Oblast **obtížnost** značí, že respondenti bakalářského studia i magisterského studia vnímají pracovní povinnost jako obtížnou, ale můžeme zde vidět, že u respondentů z magisterského studia byla tato oblast více negativněji vnímána. Výsledky v oblasti **přínos** ukazují, že respondenti z bakalářského studia i magisterského studia vnímají pracovní povinnost jako přínosnou, ale jde pozorovat o něco pozitivnější vnímání u respondentů z magisterského studia.

Tabulka 15 Průměrné skóre s ohledem na ročník

	2. ročník	SD	3. ročník	SD	4. ročník	SD	5. ročník	SD
emoční uspokojení	4,24	1,84	4,18	1,80	3,53	1,69	4,03	1,74
obtížnost	4,57	1,84	4,49	1,53	4,40	2,23	4,74	1,75
přínos	3,36	1,74	3,13	1,44	1,80	0,93	2,81	1,63

Graf 6 Průměrné skóre s ohledem na ročník

Tabulka č. 15 a graf č. 6 znázorňují průměrné skóre jednotlivých oblastí s ohledem na ročník. Oblast **emoční uspokojení** byla u všech ročníků vnímána neutrálně. Avšak mohli bychom říct, že nejvíce spokojení z pracovní povinnosti byli respondenti z 4. ročníku a nejméně spokojení byli respondenti z 2. ročníku. V oblasti **obtížnost** respondenti z 2. a 5. ročníku hodnotili obtížnost neutrálně a respondenti z 3. a 4. ročníku vnímali obtížnost negativně. Pokud se zaměříme na to, pro který ročník byla pracovní povinnost nejobtížnější, tak by to byli respondenti z 5. ročníku a nejméně obtížné to bylo pro respondenty z 4. ročníku. Oblast **přínos** byla hodnocena pozitivně u všech ročníků, nicméně nejpřínosnější byla u respondentů z 4. ročníku a pro respondenty z 2. ročníku byla pracovní povinnost nejméně přínosnou.

5 INTERPRETACE DAT

Na začátku našeho výzkumu jsme si stanovili výzkumné cíle, na které nám navazují i naše výzkumné otázky. V této kapitole se zaměříme na výsledky získané z předchozí kapitoly, kde si popíšeme výsledky podle výzkumných otázek, které vycházejí z naší hlavní výzkumné otázky: Jaké názory a postoje mají studenti sociální pedagogiky na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole?

VO1 Jaké pozitiva má pracovní povinnost pohledem studentů?

Z výsledků výzkumu můžeme říct, že studenti za nejčastější pozitivní názory na pracovní povinnost označovali: zkušenost, spokojenost během pracovní povinnosti, vhodnost pracovní povinnosti a radost z pomoci. Byly zde i méně časté pozitivní názory jako přínos pro studenty, důležitost, přínos pro organizaci, příležitost či užitečnost. Podle Krause (2014) obor sociální pedagogika spadá do pomáhajících profesí, pro které je typické pomáhat lidem v nouzi. Právě tyto pozitivní názory mohly být způsobené i tím, že studenti měli nějakou potřebu pomoci lidem při této náročné situaci a nepovažovali pracovní povinnost za zcela negativní. Při zjišťování postojů hodnotili studenti z pozitivní stránky pracovní povinnost jako hodnotnou, přijatelnou, užitečnou, kvalitní, příjemnou, srozumitelnou, kladnou, pozitivní a jasnou. Z výzkumu vidíme, že pracovní povinnost při studiu pro studenty byla přínosná.

VO2 Jaké negativa má pracovní povinnost pohledem studentů?

Podle zákona č. 240/ 2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), vláda mohla během nouzového stavu nařídit studentům pracovní povinnost, kterou mohli odmítnout jen v případech daným zákonem. Výsledky výzkumu ukázaly, že převažovaly spíše negativní názory na pracovní povinnost. Několikrát zazněly odpovědi, kde studenti vyjadřovali nesouhlas s nařízenou pracovní povinností a navrhovali dobrovolnou pracovní povinnost, což mohlo být způsobeno náročností a zatížením pracovní povinností při studiu, neboť i tyto názory se několikrát objevovaly. Studenti také vnímali negativně neodpovídající náplň práce v průběhu výkonu pracovní povinnosti. Byly zde i méně časté negativní názory, jako nevhodnost, stres, strach, nejasnost, nedostatek znalostí z teorie, vztek, nespokojenost, nekvalitní výuka, nevhodný způsob udělení pracovní povinnosti a neužitečnost. Při zjišťování postojů hodnotili studenti z negativní stránky pracovní povinnost

jako náročnou, složitou, nekomfortní, vyčerpávající, stresující a také zatěžující. Z výsledku výzkumu vyplývá, že pracovní povinnost při studiu byla pro studenty náročná.

VO3 Jaké jsou rozdíly v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na studijní program?

Při zjišťování dílčí výzkumné otázky, zda jsou rozdíly v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na studijní program, nebyl zjištěn žádný významný rozdíl, ale nepatrné rozdíly zde vidět byly. Studenti z magisterského programu vnímali pracovní povinnost pozitivněji než studenti z bakalářského studia. U obou studijních programů studenti vnímali spokojenost s pracovní povinností neutrálně, obtížnost pracovní povinnosti vnímali negativně a přínos pracovní povinnosti vnímali pozitivně.

VO4 Jaké jsou rozdíly v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na ročník?

Když jsme se zaměřili do hloubky a zkoumali rozdíly v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na ročníky, tak nebyl spatřen žádný významný rozdíl. Můžeme však říct, že 4. ročník vnímal pracovní povinnost pozitivně a 2., 3. a 5. ročník neutrálně. Spokojenost byla vnímána neutrálně u všech ročníků, obtížnost vnímal 2. a 5. ročník negativně a 3., 4. ročník neutrálně, avšak bylo to na hraně s negativním vnímáním. Přínos byl vnímán pozitivně u všech ročníků.

ZÁVĚR

V teoretické části bakalářské práce jsme se zabývali problematikou pandemie COVID-19, popisujeme pojmy jako onemocnění COVID-19, situaci během pandemie COVID-19 ve světě a v ČR, nouzový stav a situaci během pandemie v sociálních službách. Dále jsme se zaměřili na pracovní povinnost dle zákona a rozebrali jsme si problémy s tím spojené. Také jsme zmínili distanční vzdělávání a dopady, které se mohly během této formy vzdělávání vyskytnout. Na teoretickou část nám navazuje i naše praktická část, která měla za cíl analyzovat názory a postoje studentů sociální pedagogiky na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu na vysoké škole, konkrétně jsme zjišťovali pozitiva a negativa pracovní povinnosti při studiu. Byly také zjišťovány rozdíly v postojích s ohledem na studijní program a ročník. Výzkum jsme uskutečnili kvantitativním výzkumným šetřením prostřednictvím dotazníku. Výzkumný vzorek je složený z 46 respondentů, kteří splňují podmínky pro zařazení do výzkumu. Pomocí grafů a tabulek jsme prezentovali data získané z výzkumu. Dále jsme v interpretaci dat uvedli zjištěné výsledky výzkumu, které nám sdělují, jak dopadly odpovědi na výzkumné otázky.

Z výzkumu vyplynulo, že pracovní povinnost vnímají studenti spíše negativně a pokud bychom měli porovnat toto vnímání s ohledem na studijní program, tak bakalářský program vnímal pracovní povinnost negativněji než magisterský program. Z našeho výzkumu jsme zjistili, že pracovní povinnost pohledem studentů nebyla vnímána jen negativně, ale objevovaly se i pozitivní názory. Je patrné, že pro studenty bylo obtížné skloubit studijní a pracovní povinnosti, což zmiňuje i Kopecký (2021), který ve svém článku uvádí znesnadnění vykonávání studijních povinností jako jeden z problémů pracovní povinnosti. Studenti v našem výzkumu uváděli, že způsob udělení pracovní povinnosti měl být dobrovolný, a ne pod výhrůžkou pokuty. Náplň jejich práce nebyla v souladu s odbornými kompetencemi, které by mohli vykonávat, což Kopecký (2021) považuje za jeden z možných problémů pracovní povinnosti. Nicméně i přesto vše brali studenti pracovní povinnost z té pozitivní stránky a vykonávání pracovní povinnosti považovali například za zkušenost či byli rádi, že mohli pomoci. Řada studentů byla i spokojená a vnímali tento krok za vhodný při vzniklé situaci s pandemií. Při zjišťování postojů vyšlo celkové skóre neutrálně, což ukazuje neutrální postoj studentů k pracovní povinnosti při studiu. Z té pozitivní stránky hodnotili studenti pracovní povinnost při studiu jako hodnotnou, přijatelnou, užitečnou, kvalitní, příjemnou, srozumitelnou, kladnou, pozitivní a jasnou. Z negativní stránky byla pracovní povinnost při studiu hodnocena jako náročná, složitá, nekomfortní, vyčerpávající a také

stresující a zatěžující. Z hlediska oblastí, které byly vytvořeny z jednotlivých protikladných adjektiv vyplynulo, že studenti hodnotí pracovní povinnost při studiu jako obtížnou, ale i přínosnou. Když se zaměříme na spokojenost, lze ji vyhodnotit ze získaných dat jako neutrální. Při zjišťování rozdílů v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na studijní program bylo zjištěno, že studenti z magisterského programu vnímali pracovní povinnost pozitivněji než studenti z bakalářského studia. K rozdílům v postojích k pracovní povinnosti s ohledem na ročník můžeme říct, že 4. ročník vnímal pracovní povinnost pozitivně a 2., 3. a 5. ročník neutrálně.

Téma je aktuální a zajímavé a výzkumy na téma pracovní povinnost studentů se skoro nevyskytují. Je zajímavé se podívat na tuhle situaci i pohledem studentů vykonávající pracovní povinnost. I když obor sociální pedagogika spadá mezi pomáhající profese, tak to značně nemusí znamenat, že pro studenty tohoto oboru bude jednoduché se zapojit do pracovní povinnosti, což také potvrdily naše výsledky výzkumu. Studenti museli vykonávat pracovní povinnost během studia, přičemž studium bylo během pandemie realizované distanční formou, což je pro studenty prezenční formy změna a mohlo to být pro ně do jisté míry náročné. Podíváme-li se na distanční vzdělávání a pracovní povinnost, oba tyto pojmy byly pro studenty něco nového. I když z výzkumu vyplynulo, že pracovní povinnost při studiu pokládali studenti za přínosnou, na druhou stranu také vyplynulo, že jí považovali za obtížnou.

Z důvodu, že jsme se soustředili pouze na studenty UTB FHS oboru sociální pedagogika, byl náš výzkumný vzorek poměrně malý. Pro další výzkum by mohlo být zajímavé zkoumat zkušenosti studentů během pracovní povinnosti a ponořit se do této problematiky do hloubky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) HONZÁK, Radkin, Karel DRBAL, Václav CÍLEK, et al., 2020. *Doba koronavirová*. Praha: Zed'. ISBN 978-80-907674-4-7.
- 2) HORECKÝ, Jiří, Alice ŠVEHLOVÁ, 2021. *Pandemie covidu-19 a sociální služby 2020-2021* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: https://www.apsscr.cz/files/files/A4_FACT%20SHEETS%20PANDEMIE%20COVID-19.pdf
- 3) CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 254 s. Pedagogika. ISBN 9788024753263.
- 4) KEISLER, Ivo, Andrej LOBOTKA a Lenka KOTULKOVÁ, 2020. *Covid-19: přijatá opatření a náhrada újmy*. Praha: Wolters Kluwer. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-818-8.
- 5) KLAUS, Václav, 2020. *Ekonomické aspekty koronakrize*. Praha: Institut Václava Klause. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-7542-063-3.
- 6) KOLEY, Tapas Kumar, Monika, DHOLE, 2020. *The COVID-19 Pandemic: The deadly Coronavirus Outbreak* [online]. [cit. 27.12.2021] Abington: Taylor & Francis Books Inc. Dostupné z: <https://www.book2look.com/book/4NCubx5wsM>
- 7) Komenda M., Panoška P., Bulhart V., Žofka J., Brauner T., Hak J., Jarkovský J., Mužík J., Blaha M., Kubát J., Klimeš D., Langhammer P., Daňková Š., Májek O., Bartůňková M., Dušek L, 2020. *COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR. Onemocnění aktuálně* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR [cit. 20.4.2022] Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>. Vývoj: společné pracoviště ÚZIS ČR a IBA LF MU. ISSN 2694-9423.
- 8) KOPECKÝ, Pavel, 2021. *Pracovní povinnost studentů za časů pandemie covid-19. AUC IURIDICA* [online]. 67.2, 141-161 [cit. 2022-01-26]. ISSN 2336-6478. Dostupné z: [doi:10.14712/23366478.2021.19](https://doi.org/10.14712/23366478.2021.19)
- 9) KRAUS, Blahoslav, 2014. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0643-9.

- 10) KUBAL, Michal a Vojtěch GIBIŠ, 2020. *Pandemie*. Praha: Kniha Zlín. IN. ISBN 978-80-7662-047-6.
- 11) Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020a. *Doporučený postup č. 5/2020 pro realizaci uložení pracovní povinnosti studentům pro poskytování sociálních služeb podle usnesení vlády ČR ze dne 13. března 2020 č. 207* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Pracovn%C3%AD+povinnost+student%C5%AF_v_20_03_2020.pdf/
- 12) Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020b. *Doporučený postup č. 15/2020 pro realizaci uložení pracovní povinnosti studentům pro zajištění poskytování sociálních služeb a poskytování péče v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP) podle Usnesení Vlády ČR č. 1027 ze dne 12. října 2020* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Doporu%C4%8Den%C3%BD+pостup+%C4%8D.+15_Pracovn%C3%AD+povinnost+student%C5%AF.pdf
- 13) Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021. *Jak je to s povinnými odvody pro studenty, kteří měli pracovní povinnost během pandemie* [online] 11.1.2021 [cit. 2022-22-02] Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2061970/11_01_2021_TZ_odmeny_studentu_odvody.pdf/9e0a362e-e6e7-4872-1b35-bce04360506d
- 14) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020a. *Základní informace k pracovní povinnosti žáků a studentů* [online]. 13.10.2020 [cit. 2022-22-02]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/54062?highlightWords=informace+pracovn%C3%AD+povinnosti>
- 15) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020b. *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem* [online]. 23.9.2020 [cit. 2022-22-02] Dostupné z: [file:///C:/Users/42060/Downloads/metodika_DZV_23_09_final%20\(6\).pdf](file:///C:/Users/42060/Downloads/metodika_DZV_23_09_final%20(6).pdf)
- 16) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020c. *Informace k opatření MZ pro vysoké školy* [online] 10.3.2020 [cit. 2022-22-02] Dostupné z: [INFORMACE K OPATŘENÍ MZ PRO VYSOKÉ ŠKOLY, MŠMT ČR \(msmt.cz\)](https://www.msmt.cz/informace-k-opatreni-mz-pro-vysoke-skoly)

- 17) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2021. *Dopady pandemie COVID-19 na studenty VŠ* [online]. 10.9.2021 [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dopady-pandemie-covid-19-na-studenty-vs>
- 18) Ministerstvo zdravotnictví, 2020a. Č. j.: *MZDR 15932/2020-1/MIN/KAN, Mimořádné opatření*. 14.4.2020 [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné také z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18994/40934/Mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%A9%20opat%C5%99en%C3%AD%20-%20na%C5%99%C3%ADzen%C3%AD%20k%20organizaci%20a%20prov%C3%A1d%C4%9Bn%C3%AD%20karant%C3%A9ny%20v%20soci%C3%A1ln%C3%ADch%20slu%C5%BEb%C3%A1ch.pdf>
- 19) Ministerstvo zdravotnictví, 2020b. Č. j.: *MZDR 10676/2020-1/MIN/KAN, Mimořádné opatření*. 10.3.2020 [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné také z: http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Doporuceni_verejnost/2020_0310_Mimoradna_opatreni_MZ/Mimoradne_opatreni_uzavreni_zakladnich_strednich_a_vysokych_skol_od_11._3._2020.pdf
- 20) PRŮCHA, Jiří a Jiří MÍKA, 2000. *Distanční studium v otázkách: (přívodce studujících a zájemců o studium)* [online]. Praha: Centrum pro studium vysokého školství. [cit. 2022-22-02] ISBN 80-86302-16-4. Dostupné z: [file:///C:/Users/42060/Downloads/dst%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/42060/Downloads/dst%20(1).pdf)
- 21) ROHLÍKOVÁ, Lucie a Jana VEJVODOVÁ, 2012. *Vyučovací metody na vysoké škole: praktický průvodce výukou v prezenční i distanční formě studia*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4152-9.
- 22) Sociální práce | Sociální práce, 2020. *Příběhy Pavly a Petry – zkušenosti s prací v domově pro seniory* [online]. 16.12.2020 [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/online-clanky/pribehy-pavly-a-petry-zkusenosti-s-praci-v-domove-pro-seniory/>
- 23) Státní zdravotní ústav, 2021. *Základní informace o onemocnění novým koronavirem – covid-19 (coronavirus disease 2019)* [online]. [cit. 27.12.2021] Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Zakladni_info/zakladni_informace_covid_8_aktualizace_prosinec_2021.pdf

- 24) *Usnesení č. 158/2020 Sb. Usnesení vlády České republiky č. 404 k zajištění poskytování zdravotnických služeb poskytovateli zdravotních služeb a k zajištění činnosti orgánů ochrany veřejného zdraví po dobu trvání nouzového stavu* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-158>
- 25) *Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>
- 26) *Usnesení č. 227/2020 Sb. Usnesení vlády České republiky č. 512 o zrušení krizového opatření* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-227>
- 27) *Usnesení č. 409/ 2020 Sb. Usnesení vlády České republiky č. 1023 k zajištění poskytování zdravotnických služeb poskytovateli zdravotních služeb a k zajištění činnosti orgánů ochrany veřejného zdraví po dobu trvání nouzového stavu* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-409>
- 28) *Usnesení č. 411/2020 Sb. Usnesení vlády České republiky č. 1027 o zajištění poskytování sociálních služeb a poskytování péče v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc po dobu trvání nouzového stavu* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-411>
- 29) *Usnesení č. 537/2020 Sb. Usnesení vlády České republiky č. 1336 o zrušení krizového opatření* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-537>
- 30) *Usnesení č. 79/2020 Sb. Usnesení vlády České republiky č. 207 o zajištění poskytování péče v zařízeních sociálních služeb po dobu trvání nouzového stavu* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-79>
- 31) *Usnesení č. 90/2020 Sb. Usnesení vlády České republiky č. 220 k zajištění poskytování zdravotnických služeb poskytovateli zdravotních služeb a k zajištění činnosti orgánů ochrany veřejného zdraví po dobu trvání nouzového stavu* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-90>
- 32) *Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

- 33) VANÍČEK, Jiří, 2017. *Krizový zákon: komentář*. Praha: Wolters Kluwer. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-787-5.
- 34) Vláda České republiky, 2021. *Protiepidemická opatření – co aktuálně platí* [online]. [cit. 18.12.2021] Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/mimoradna-a-ochranna-opatreni-_-co-aktualne-plati-180234/
- 35) Vláda České republiky, 2022. *Vládní usnesení související s bojem proti epidemii* [online]. [cit. 18.1.2022] Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/prehled-vladnich-usneseni-od-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-180608/#leden%202021>
- 36) World Health Organization, 2019. Emergencies: International health regulations and amergency committees [online]. 19.12.2019 [cit. 18.12.2021] Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/emergencies-international-health-regulations-and-emergency-committees>
- 37) World Health Organization, 2020. Rolling updates on coronavirus disease (COVID-19) [online]. [cit. 18.12.2021] Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen>
- 38) World Health Organization, 2022. WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard [online]. [cit. 20.4.2022] Dostupné z: <https://covid19.who.int/>
- 39) *Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>
- 40) *Zákon č. 240/2000 Sb. Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>
- 41) *Zákon č. 495/2020 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů* [online]. [cit. 2022-22-02] Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-495>

- 42) ZLÁMALOVÁ, Helena, 2008. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. 144 s. ISBN 9788086723563.
- 43) ZOUNEK, Jiří, Libor JUHAŇÁK, Hana STAUDKOVÁ a Jiří POLÁČEK, 2021. *E-learning: učení (se) s digitálními technologiemi: kniha s online podporou*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-175-9.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

SD Směrodatná odchylka

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Jednotlivé položky.....	33
Graf 2 Jednotlivé položky s ohledem na studijní program.....	35
Graf 3 Jednotlivé položky s ohledem na ročník.....	36
Graf 4 Průměrné skóre oblastí	37
Graf 5 Průměrné skóre s ohledem na studijní program.....	38
Graf 6 Průměrné skóre s ohledem na ročník.....	39

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Nouzový stav ČR v průběhu pandemie COVID-19 k 16.12.2021	13
Obrázek 2 - Pracovní povinnost studentů sociálních oborů	18

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Oblasti	26
Tabulka 2 Základní soubor	27
Tabulka 3 Výběrový soubor	27
Tabulka 4 Pohlaví	29
Tabulka 5 Ročník	29
Tabulka 6 Studijní program	30
Tabulka 7 Vykonávání pracovní povinnosti.....	30
Tabulka 8 Názor na pracovní povinnost.....	31
Tabulka 9 Pozitivní a negativní názory	31
Tabulka 10 Jednotlivé položky	32
Tabulka 11 Jednotlivé položky s ohledem na studijní program	34
Tabulka 12 Jednotlivé položky s ohledem na ročník	34
Tabulka 13 Průměrné skóre oblastí.....	37
Tabulka 14 Průměrné skóre s ohledem na studijní program	37
Tabulka 15 Průměrné skóre s ohledem na ročník	38

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Kateřina Novosádová a jsem studentkou 3. ročníků bakalářského studia oboru sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku, který slouží ke zpracování mé bakalářské práce. Zajímá mě, jaký je Váš názor na pracovní povinnost během pandemie COVID-19 při studiu. Dotazník je zcela anonymní. Za vyplnění dotazníku Vám děkuji.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) žena
- b) muž

2. Jaký ročník oboru sociální pedagogika studujete?

- a) 1.ročník
- b) 2.ročník
- c) 3.ročník
- d) 4.ročník
- e) 5.ročník

3. Studujete obor sociální pedagogika programu:

- a) bakalářského studia
- b) magisterského studia

4. Vykonal/a jste pracovní povinnost během pandemie COVID-19?

- a) ano
- b) ne – prosím nevyplňujte 5 a 6 položku dotazníku

5. Prosím o stručné vyjádření Vašeho názoru na pracovní povinnost v rámci nouzového zákona
